

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิเคราะห์ถึง กระบวนการพิจารณาตรวจสอบภาพยนตร์วิดีโอของเจ้าพนักงานกองทะเบียน กรมตำรวจ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาวิจัยภาคสนามโดยสังเกตพฤติกรรมในการเซนเซอร์ที่กองกำกับการ 3 กองทะเบียนกรมตำรวจ โดยติดตามกระบวนการทำงานครบทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การขอใบอนุญาตประกอบกิจการให้เช่าหรือจำหน่ายภาพยนตร์วิดีโอ ลักษณะวิธีการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานในขณะปฏิบัติงาน วิธีการติดต่อทำเรื่องขอตรวจสอบภาพยนตร์วิดีโอของตัวแทนบริษัทและ การบันทึกเรื่องที่ผ่านมาการตรวจแล้ว ไปจนถึงกระบวนการขั้นสุดท้ายคือการทำเครื่องหมาย พร้อมกับการลงทะเบียนภาพยนตร์วิดีโอที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคล ได้ใช้วิธีติดต่อแจ้งความประสงค์ เพื่อขออนุญาตเข้าศึกษาและนัดหมายล่วงหน้าเพื่อสัมภาษณ์เจาะลึกแบบไม่เป็นทางการด้วยคำถามที่เตรียมไว้ล่วงหน้า โดยจดบันทึกเก็บรายละเอียดข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสังเกตวิธีการปฏิบัติงานภายในห้องตรวจพิจารณาอย่างใกล้ชิด เพื่อมีโอกาสได้ศึกษาขั้นตอนการทำงานจริงในแต่ละวัน รวมถึงการสังเกตดูการมีปฏิสัมพันธ์ในระหว่างการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน และระหว่างตัวแทนของบริษัทหรือร้านค้าจำหน่ายภาพยนตร์วิดีโอที่นำภาพยนตร์วิดีโอมาขอรับการตรวจสอบจากเจ้าพนักงานที่เข้าเวรตรวจพิจารณาประจำวัน

โดยใช้คำสัมภาษณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้:-

1. การตรวจพิจารณา มีหลักเกณฑ์และวิธีการทำงานอย่างไร
2. ภายในห้องตรวจพิจารณา มีการปฏิบัติงานอย่างไร
3. ถ้ามีปัญหาในการตรวจ ใครมีอำนาจในการตัดสินใจ
4. ข้อจำกัดและปัญหาในการตรวจสอบมีอะไรบ้าง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการบันทึกภาพ สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและวิเคราะห์เอกสารการปฏิบัติงานต่างๆ ที่ได้ค้นคว้ารวบรวมไว้

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ได้ข้อมูลในแนวลึกคือ

กองกำกับการ 8 กองทะเบียนกรมตำรวจ

การเข้าไปศึกษาวิจัยภาคสนามภายในกองกำกับ 3 ได้รับความอนุเคราะห์ออกจดหมายแนะนำตัวจากพันตำรวจเอก ไพโรจน์ ทองอินทร์ ผู้กำกับการ 7 กองปราบปราม เพื่อขออนุญาตพันตำรวจเอก สมโชค ประดิษฐ์วินิช รองผู้บังคับการกองทะเบียน ทำให้มีโอกาสดำเนินการวิเคราะห์กระบวนการปฏิบัติงานภายในกองทะเบียนอย่างใกล้ชิด และได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการตรวจพิจารณางานด้านนี้โดยตรง สามารถทราบข้อคิดเห็น ประเด็นปัญหา และอุปสรรคข้อขัดข้องอื่นๆ ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่พิจารณาภาพยนต์วีดีโอในแต่ละวัน ทั้งนี้สามารถแบ่งการเก็บข้อมูลออกได้เป็น 2 ระดับดังนี้คือ

1. ข้อมูลในระดับบุคคล

ศึกษาโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานในระดับสูงเพื่อวิเคราะห์หาความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน และทิศทางการปฏิบัติงานของทางราชการทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งได้แก่

1.1. <u>พลตำรวจตรีสุประดิษฐ์ ไรณะศิริ</u>	ผู้บังคับการกองทะเบียน
1.2. <u>พันตำรวจเอกสมโชค ประดิษฐ์วินิช</u>	รองผู้บังคับการกองทะเบียน
1.3. <u>พันตำรวจเอกวิชอบ ปลอดภัย</u>	รองผู้บังคับการกองทะเบียน ผู้ควบคุมเกี่ยวกับงานออกใบอนุญาต งานควบคุมเทป และวัสดุโทรทัศน์ และงานตรวจกิจการเทป และวัสดุโทรทัศน์

1.4. พันทำรวจโทพิมล คำริห์ชอบ

1.5. ร้อยตำรวจเอกวิชัย ศรีแก้ว

1.6. ร้อยตำรวจเอกสมศักดิ์ แสงเดช

1.7. จำอืดตำรวจราชนทร์ สิงห์แสวง

สารวัตรงานควบคุมเทพและวัสดุโทรทัศน์

รองสารวัตรงานควบคุมใบอนุญาต ทำหน้าที่
ตรวจสอบพิจารณาเสนอเกี่ยวกับการออกใบ
อนุญาตต่างๆ

รองสารวัตรงานควบคุมเทพหรือวัสดุโทรทัศน์
ทำหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจพิจารณา และให้
ความเห็นชอบในเทพหรือวัสดุโทรทัศน์

สายตรวจพิเศษในการตรวจจับคดีโศภิกคภพหมาย
ตามร้านค้า ศูนย์จำหน่ายและสถานที่ทำการฉาย
โดยทั่วไป ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความไว้วางใจ ให้เข้าศึกษางานด้านการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ของเจ้าหน้าที่
ตำรวจเป็นอย่างดี โดยได้มีโอกาสสัมผัสงานในหน้าที่ทุกส่วน และได้สังเกตการณ์วิธีการปฏิบัติหน้าที่
อย่างใกล้ชิด รวมถึงการตอบข้อซักถามเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่สงสัยต่างๆ อย่างละเอียด ทำให้สามารถ
เก็บรวบรวมข้อมูลในรายละเอียดที่สำคัญยิ่งและเป็นประโยชน์ในการนำมาวิเคราะห์ประกอบกับข้อมูล
ได้จากส่วนอื่นๆ

2. ข้อมูลจากเอกสาร แหล่งเอกสารศึกษาได้จาก

1. พระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทพและวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ. 2530
2. เอกสารการปฏิบัติหน้าที่ของกองกำกับการ 3
3. เอกสารรายงานการประชุมของกองทะเบียน
4. เอกสารจากหน่วยประชาสัมพันธ์กองทะเบียน
5. สมุดทะเบียนคุมงานใบอนุญาต
6. สมุดทะเบียนคุมงานภาพยนตร์วีดีโอที่นำมาขอรับการตรวจ
7. สมุดทะเบียนคุมงานภาพยนตร์วีดีโอที่ขออัดสำเนาเพิ่ม
8. ตัวอย่างใบอนุญาตต่างๆ ของกองกำกับการ 3

9. คำสั่งกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางเกี่ยวกับภาพยนตร์วีดีโอ
10. คำสั่งกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับงานภาพยนตร์วีดีโอ
11. คำสั่งแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ตรวจสอบ
12. คำสั่งแต่งตั้งเจ้าพนักงานปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติฯ
13. คำสั่งการเก็บรักษาตราขางและการเบิกจ่ายตราขาง
14. ป้ายนิเทศต่างๆ ภายในกองกำกับการ 3

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากข้อมูลส่วนใหญ่ได้จากการสัมภาษณ์ และการจดบันทึกในขณะที่สังเกตกระบวนการทำงานที่เกิดขึ้นจริงภายในห้องตรวจพิจารณา จึงต้องใช้หลักการอุปมาน (Induction) ภายในกรอบแนวคิดตามทฤษฎีความคาดหว้งบทบาทของ "สื่อ" โดยวิเคราะห์แนวนโยบาย ระเบียบปฏิบัติที่วางไว้ และประการสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้ทำงานไปตามกรอบของกองกำกับการ 3 มากน้อยเพียงไร และด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันไปอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เนื่องจากมีเงื่อนไขในแต่ละสถานการณ์ที่อาจแตกต่างกันไป

นอกจากนี้ ยังได้นำข้อมูลที่ได้พบเห็น รวมทั้งได้รับฟังจากความคิดเห็นเป็นการส่วนตัวจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในหน่วยงาน มาประมวลวิเคราะห์กับพระราชบัญญัติฯ พ.ศ. 2530 ประกอบการอธิบายเกี่ยวกับกระบวนการของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถได้ผลสรุปรวมที่เป็นคำตอบตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับข้อจำกัด และปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขนั้นมิอย่างไรบ้าง

ข้อมูลจากพระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทปและวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ. 2530

การดำเนินงานตรวจพิจารณาของเจ้าพนักงาน ได้ใช้สาระสำคัญที่กำหนดอยู่ในพระราชบัญญัติฯ พ.ศ. 2530 เป็นหลักเกณฑ์ประกอบข้อวินิจฉัย สรุปได้เป็น 3 ประเด็นดังต่อไปนี้:-

- ส่วนที่ 1 การควบคุมเทปและวัสดุโทรทัศน์ที่มีการแพร่ภาพเพื่อธุรกิจ จะต้องมีการตรวจพิจารณา (การเซนเซอร์)
- ส่วนที่ 2 ควบคุมผู้ประกอบการให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่าย ซึ่งเทป หรือวัสดุโทรทัศน์ จะต้องขอใบอนุญาตประกอบการจากกองกำกับการ 3
- ส่วนที่ 3 ควบคุมสถานที่จัดฉาย หรือให้บริการ ซึ่งรวมถึงยานพาหนะทุกชนิดที่มีการจัดฉายเทป หรือวัสดุโทรทัศน์ เช่น โรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร บาร์ ในที่คลับ สถานอาบอบนวด สถานบริการอื่นๆ รวมทั้งรถยนต์ทัวร์ และเรือท่องเที่ยว เป็นต้น

จากการที่ต้องควบคุมดูแลสังคมให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ตามแนวคิดการควบคุมทางสังคม (social control) จึงได้มีพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้น และการที่สังคมจะเป็นระเบียบเรียบร้อยมากน้อยแค่ไหนนั้น อยู่ที่การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระบิยนั้นอีกด้วย

ส่วนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวนี้ กองกำกับการ 3 ได้แบ่งการปฏิบัติงานออกเป็น 2 ขั้นตอนโดยสรุปดังนี้ คือ

1. ขั้นตอนทางนิติศาสตร์ เริ่มแรกใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อแจ้งข่าวคราวให้ทราบโดยทั่วกัน โดยทางหนังสือและผ่านสื่อมวลชน หรือมีการไปชี้แจงในที่ประชุมของกลุ่มผู้ประกอบการภาพยนตร์ วิดีโอ เพื่อให้ผู้ประกอบการทุกประเภทมาขอจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการต่อเจ้าหน้าที่ เพราะมิฉะนั้นแล้วจะถือว่าประกอบการโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นการผิดกฎหมาย และให้ใช้ใบอนุญาต 3 ประเภทที่สำคัญ คือ

1. ใบ ทท. 1 คือใบคำขออนุญาตประกอบการให้เช่า แลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายซึ่งเทป หรือวัสดุโทรทัศน์ในใบเดียวกันนี้จะระบุข้อความไว้ 2 ประเภท คือ ประเภทบุคคลธรรมดา และประเภทนิติบุคคลให้เลือกรอกข้อความที่ต้องการ พร้อมกันนี้ต้องแนบเอกสารรับรองความประพฤติจาก

ข้าราชการระดับ 4 ขึ้นไป 1 ฉบับ รวมทั้งแผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งของร้านว่าอยู่ในเขตท้องที่สถานีตำรวจใด 1 ฉบับ และคำรับรองว่ามีสถานประกอบการดังกล่าวจริง ชื่อร้านอะไร อยู่ที่ไหนด้วยอีก 1 ฉบับ เฉพาะใบคำขอ ทท. 1 นี้ต้องพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ขออนุญาตด้วย ผู้ที่มีประวัติต้องโทษจำคุกจากคำพิพากษาของศาลจะไม่มีสิทธิได้รับอนุญาต

2. ใบ ทท. 4 คือใบคำขออนุญาตให้ขายหรือบริการซึ่งเทพหรือวัสดุโทรทัศน์ ใบ ทท. 4 นี้มีข้อความด้านในคล้ายกับใบ ทท. 1 ก็ต้องมีใบรับรองโดยข้าราชการระดับ 4 ขึ้นไป 1 ฉบับ และใบแผนที่แสดงที่ตั้งของร้านว่าอยู่ในเขตท้องที่สถานีตำรวจใด 1 ฉบับ แต่ไม่ต้องมีใบรับรองว่ามีสถานที่ประกอบการให้เช่าเพราะผู้ขออนุญาตขายหรือให้บริการ อาจจะขออนุญาตนำไปขายในรถยนต์ทัวร์ก็ได้

ทั้งใบ ทท. 1 และ ใบ ทท. 2 ผู้มีความประสงค์จะยื่นคำขออนุญาตต้องเตรียมเอกสารใบทะเบียนบ้าน บัตรประจำตัวประชาชน รูปถ่ายขนาด 2 นิ้ว 1 รูป หลักฐานการจดทะเบียนการค้า หลักฐานการเสียภาษีเงินได้และภาษีการค้าด้วย

หลังจากเขียนเอกสาร ลงลายมือชื่อผู้ยื่นคำขอเรียบร้อยแล้ว ให้ยื่นที่ตึกชั้นล่างตรงที่ขอเอกสารนั่นเอง เจ้าหน้าที่ตำรวจงานควบคุมใบอนุญาตจะปฏิบัติตามขั้นตอนของระเบียบทางราชการ โดยจะแสดงย่อในแผนผังต่อไป

3. ใบ ทท.7 คือใบคำขอให้ตรวจพิจารณาและให้ความเห็นชอบในเทพหรือวัสดุโทรทัศน์ เป็นใบที่ผู้ประกอบการขอให้เจ้าพนักงานตรวจพิจารณาภาพยนตร์วีดิโอที่มีในครอบครองไว้เพื่อจำหน่ายหรือให้เช่า (ลักษณะของใบอนุญาต คูภาคผนวก ข)

อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติงานในขั้นตอนแรกนี้ ปรากฏว่าไม่ได้ผลเต็มที่เนื่องจากขาดการบังคับใช้กฎหมาย ก่อให้เกิดอุปสรรคหลายประการ เป็นเหตุให้ต้องกำหนดการควบคุมในขั้นที่ 2 ขึ้น โดยใช้อำนาจหน้าที่ในการปราบปรามอย่างเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ตำรวจมากยิ่งขึ้น

2. ขั้นตอนทางรัฐศาสตร์ นับตั้งแต่มีการปฏิบัติการดังกล่าวข้างต้นมาเป็นเวลา 6 เดือน ก็ปรากฏว่าผู้ประกอบการไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร โดยเชื่อว่าจะสามารถขอผ่อนผันได้ และไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตาม เพราะคิดว่าเสียเวลา และต้องเสียค่าใช้จ่ายต่างๆ เพิ่มขึ้นอีก จนกระทั่ง

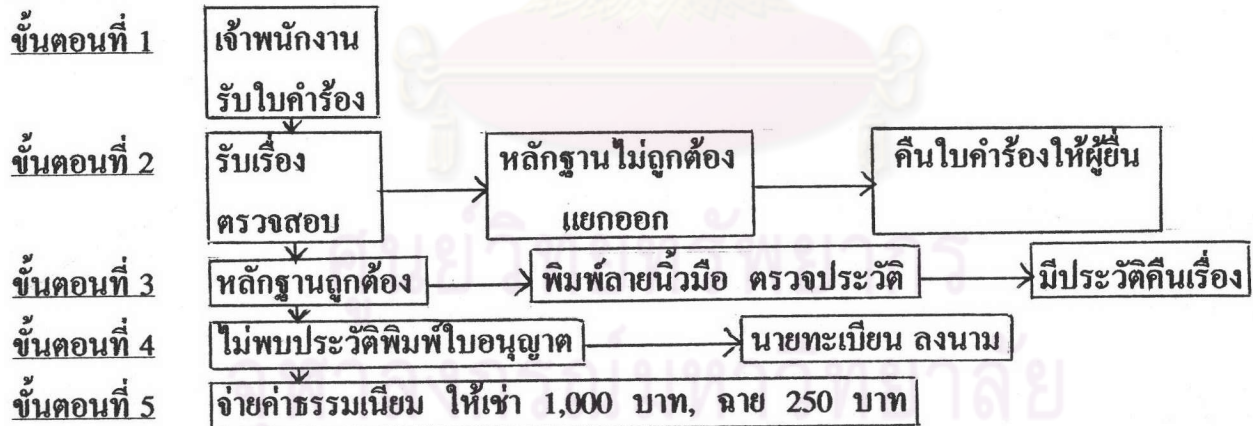
ได้มีประกาศของกองทะเบียนผ่านทางสื่อมวลชนทุกประเภทว่าจะส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจของกองทะเบียนออกกวาดค้นจับกุมผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นเหตุให้ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2532 เป็นต้นมาได้มีผู้ประกอบการธุรกิจวิดีโอเทปพากันมาขอรับใบอนุญาตทั้ง 2 ประเภท ตามข้อ 1.1 และ 1.2 เพิ่มจำนวนมากขึ้น

สำหรับวิธีการที่จะต้องติดต่อกับกองทะเบียนนั้น ขั้นตอนแรก คือ การขอใบอนุญาตประกอบการ โดยมีลักษณะขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้ คือ

ขั้นตอนการขอใบอนุญาตประกอบการวิดีโอเทป

ในการประกอบกิจการธุรกิจวิดีโอเทป ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2531) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทป และวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ. 2530 โดยยื่นคำขอใบอนุญาตที่กองทะเบียน กรมตำรวจ แผนกงานควบคุมใบอนุญาต ตึกสี่ขวานด้านหลังตึกอาคารโรงอาหาร หลังตึกกองบังคับการกองทะเบียน สถานที่ติดต่อเพื่อขอใบอนุญาตอยู่ชั้นล่างของอาคาร เรียกว่า แผนกควบคุมใบอนุญาต ส่วนขั้นสองเป็น แผนกควบคุมเทปและวัสดุโทรทัศน์

ในการศึกษาขั้นตอน และวิธีการขออนุญาตประกอบการให้เช่า แลกเปลี่ยน และขออนุญาตฉายภาพยนตร์วิดีโอ สามารถอธิบายสรุปเป็นแผนผังได้ 5 ขั้นตอน แรกเริ่มจนถึงขั้นตอนสุดท้าย ดังต่อไปนี้ คือ

ตาราง : การขออนุญาตประกอบการให้เช่า และฉายภาพยนตร์วิดีโอ

แหล่งที่มา : แผนกควบคุมใบอนุญาตฯ กองกำกับการ 3 พ.ศ. 2536

จากแผนภูมิดังกล่าว ลำดับเริ่มแรกคือ การติดต่อขอรับใบ ทท. 1 (ให้เช่า) หรือ ทท. 4 (ให้ขาย) จากแผนกควบคุมใบอนุญาตชั้นล่าง โดยตัวแทนหรือผู้ยื่นเรื่องให้เช่าจะต้องมีสถานประกอบการธุรกิจวิดีโอ เมื่อลงรายละเอียดแล้วให้ยื่นเรื่องราวตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฯ ก็นภายใน 30 วัน แต่ถ้างานไม่มากจะได้รับใบอนุญาตเร็วขึ้น เจ้าพนักงานจะตรวจเอกสารซึ่งหากถูกต้องครบถ้วน ก็จะพิมพ์ลายนิ้วมือและตรวจประวัติ หากไม่มีประวัติการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติฯ มาก่อนจึงจะพิมพ์ใบอนุญาตให้ ผู้ยื่นคำร้องต้องชำระเงินเพื่อเป็นรายได้ของแผ่นดิน ตามที่กำหนดไว้คือค่าใบอนุญาตประกอบการให้เช่าจำนวน 1,000 บาท ค่าใบอนุญาตประกอบการฉาย 250 บาท ใบอนุญาตแต่ละใบมีกำหนดระยะเวลาการใช้ได้เพียง 2 ปี จากนั้นต้องมาขอทำเรื่องใหม่โดยชำระเท่ากับครั้งแรก และต้องนำใบอนุญาตไปติดไว้ในที่ๆ สามารถมองเห็นได้ชัดเจน

ปัจจุบันมีสถานประกอบการกิจการธุรกิจวิดีโอประมาณ 1,000 กว่าแห่ง ในเขตกรุงเทพฯ ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ซึ่งกำหนดโดยกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2531) มีดังต่อไปนี้

1. ใบอนุญาตประกอบการให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายซึ่งเทปหรือวีสดูโทรทัศน์ (ทท. 1) ฉบับละ 1,000 บาท ในกรณีที่ผู้อนุญาตมีสาขาในจังหวัดอื่น คิดค่าธรรมเนียมเพิ่มอีกสาขาละ 250 บาท
2. ใบอนุญาตให้ฉายหรือให้บริการซึ่งเทปหรือวีสดูโทรทัศน์ ฉบับละ 250 บาท
3. การตรวจพิจารณาเทปหรือวีสดูโทรทัศน์ ม้วนละ 50 บาท
4. การตรวจพิจารณาบทพากย์ (ตามข้อ 3) ม้วนละ 50 บาท
5. การต่ออายุใบอนุญาตครั้งละเท่ากับค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประเภทนั้นๆ แต่ละฉบับ

ค่าธรรมเนียมในข้อ 3 และข้อ 4 คือ ค่าตรวจเนื้อเรื่องและบทพากย์ประเภทละ 50 บาท สำหรับเทปแต่ละม้วน ดังนั้นภาพยนตร์วิดีโอแต่ละเรื่องที้นำมาขอรับการตรวจ ต้องชำระม้วนละ 100 บาท ถ้าเรื่องนั้นมี 2 ม้วนจบ ก็ต้องชำระ 200 บาท และเจ้าพนักงานผู้ตรวจจะได้รับค่าตอบแทนการตรวจพิจารณา ม้วนละ 30 บาท

หลักเกณฑ์และขั้นตอนการตรวจภาพยนตร์วิดีโอ

โดยหลักการแล้ว เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาตรวจสอบรูปแบบ เนื้อหา และบทพากย์ สามารถใช้เกณฑ์ทางกฎหมายที่ระบุชี้ชัดเจน (Form and Content) ถึงความเหมาะสม หรือไม่ของภาพยนตร์วิดีโอเรื่องนั้นๆ โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับความชอบหรือไม่ชอบส่วนบุคคลของผู้ตัดสินแต่อย่างใด

สำหรับรายละเอียดหลักเกณฑ์ที่เจ้าพนักงาน ใช้เป็นแนวทางในการตรวจพิจารณานั้น ได้ยึดหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบของกระทรวงมหาดไทยทั้งหมด 9 ประการ ซึ่งต้องอาศัยการตีความทั้งสิ้น โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงของชาติ ดังต่อไปนี้:-

1. ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน และก่อให้เกิดการแตกสามัคคีระหว่างคนในชาติ หรือกระทบกระเทือนต่อสัมพันธไมตรีอันดีระหว่างประเทศ
2. ไม่ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม หรือขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติ
3. ไม่เป็นการลบหลู่เหยียดหยาม หรือนำความเสื่อมเสียมาสู่ศาสนาใดๆ หรือเป็นการไม่เคารพต่อปูชนียสถาน หรือปูชนียวัตถุ
4. ไม่เป็นการแสดงซึ่งอาจกระทบกระเทือนต่อพระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ หรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศที่มีสัมพันธไมตรีอันดีระหว่างกัน
5. ไม่เป็นการแสดงออกทางการเมือง ซึ่งอาจเป็นการบ่อนทำลาย หรือกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ
6. ไม่เป็นการแสดงออกทางการเมืองอย่างลามกอนาจาร
7. ไม่เป็นการแสดงออกโดยจงใจที่ก่อให้เกิดการดูหมิ่นเหยียดหยามประเทศชาติ รัฐบาล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ
8. ไม่เป็นการแสดงออกถึงความทารุณโหดร้าย ขาดมนุษยธรรม ป่าเถื่อน หรืออุจาดแก่ผู้ชม
9. ไม่เป็นการแสดงถึงพฤติกรรมของผู้ร้ายซึ่งผิดธรรมดา อันอาจเป็นเหตุชักจูง หรือส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรมยิ่งขึ้น

ในหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ มีรายละเอียดสำคัญเพิ่มเติม ดังนี้ คือ

1. ต้องไม่ล้อเลียนหรือลบหลู่คู่มือหมิ่นสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย หรือกระทำการใดๆ ซึ่งสามารถหรือเป็นเหตุทำให้เกิดความรู้สึก หรือเป็นการล้อเลียน หรือลบหลู่คู่มือหมิ่น
2. ต้องไม่แสดงออกอย่างชัดเจนในลักษณะที่เป็นการดูหมิ่นต่อรัฐ หรือชาติ หรือรัฐบาล หรือยุยงให้เกิดความไม่สงบขึ้นในบ้านเมือง
3. ต้องไม่เป็นเรื่องที่เป็นตัวอย่างพหะนินสัยไม่ดีให้แก่บุคคลนำไปประพฤติในทางชั่ว

นอกจากหลักเกณฑ์ทั้ง 9 ประการดังกล่าวแล้ว ตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยยังได้กำหนดไว้อีกว่า ให้เจ้าพนักงานผู้ตรวจใช้ดุลยพินิจตรวจดูว่า เนื้อเรื่อง ภาพการแสดง และถ้อยคำ เหมาะสมแก่สถานการณ์ หรือสภาพสังคมเพียงใดหรือไม่ และถ้าเจ้าพนักงานผู้ตรวจ เห็นว่า เทป หรือวัสดุโทรทัศน์ดังกล่าวทั้งหมด หรือบางส่วนเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ก็ให้เจ้าพนักงานผู้ตรวจสั่งให้ผู้ยื่นคำขอทำการลบหรือตัดทอนส่วนที่พิจารณาว่าไม่เหมาะสมออกจากภาพยนตร์วีดิโอ นั้น หรือให้เจ้าพนักงานยึดไว้ หรือทำลายเทปหรือวัสดุดังกล่าวได้ตามที่เห็นสมควรในกรณีที่มีผิดศีลธรรมทั้งเรื่อง

จะเห็นได้ว่า หลักเกณฑ์วิธีการตรวจสอบตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทย เป็นหลักเกณฑ์ หรือแนวนโยบายเพียงกว้างๆ ที่ต้องอาศัยการใช้สามัญสำนึกของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทางด้านนี้เข้ามาช่วยตีความในการตรวจพิจารณา

ดังนั้นปัญหาในทางปฏิบัติก็คือ การสร้างความเข้าใจเพื่อให้ปฏิบัติได้ตรงกันของผู้ตรวจพิจารณาทุกคนเป็นสิ่งที่ทำได้ยากยิ่ง เนื่องจากต้องอาศัยการตีความด้วยทกกฎหมาย หรือแนวนโยบายที่วางไว้กว้างๆ อาทิเช่น ข้อที่ 3 คือ พหะนินสัยไม่ดีให้แก่บุคคลนำไปประพฤติ ที่มักปรากฏในภาพยนตร์แนวอาชญากรรมหลายลักษณะที่ตีความได้ยาก หรือคำว่า "ให้ยึดไว้หรือทำลายได้ ตามที่เห็นสมควร" โดยทั่วไปเจ้าพนักงานมักจะให้ความยึดหยุ่น ไม่เคร่งครัดเด็ดขาดแต่ประการใด

หลักเกณฑ์ต่างๆ ที่เจ้าพนักงานใช้เป็นกรอบ (Frame) นั้น มีหลายเกณฑ์หลายวาระ ในการตรวจสอบแต่ละครั้งแต่ละเรื่อง ได้ใช้เกณฑ์แต่ละอย่าง บางครั้งใช้ 2-3 หลักเกณฑ์ มาประมวลกันแต่ละเกณฑ์ที่ใช้จะยึดหลัก "สิ่งที่เป็นภาพปรากฏชัดแจ้งแก่สายตา" เพื่อให้เกิดความสอดคล้องต้องกัน ไม่สับสน คลุมเครือ แต่ควรต้องแปลความหมายไปในทิศทางตรงกัน

สำหรับหลักเกณฑ์สำคัญต่างๆ ที่ใช้ ได้ยึดถือแนวทางในการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทปและวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ. 2530
2. คำสั่งกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง และคำสั่งกระทรวงมหาดไทย
3. กรอบศีลธรรมและวัฒนธรรมประเพณี (Morality & Cultural) ของคนไทยตามความรู้สึกสำนึกของคนไทย
4. ลักษณะรูปแบบ และเนื้อหาของภาพยนตร์ที่ปรากฏชัดเจนแก่สายตา โดยมีความหมายชัดเจน และมีความเข้าใจได้ตรงกันของผู้ชม (Form and Content)
5. ความรู้สึกและการแปลความหมายของผู้ตรวจพิจารณา (อัตวิสัย)
6. เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงของชาติ ลักษณะเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองที่อยู่ในข่ายละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์
7. เพื่อดำรงรักษาภาพพจน์ด้านการเมืองที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การนำเกณฑ์ข้อใดมาใช้นาน้อยแค่ไหนนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา โดยนำมาประมวลกับสภาพการณ์แวดล้อมทางสังคม หรือบริบททางสังคม (Social context) ทั้งการชักถามพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ (Informal) กับเจ้าพนักงานผู้ตรวจพิจารณาหลายท่านที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่สมัยทะเบียนยานพาหนะ ดังข้อสรุปการใช้หลักเกณฑ์แต่ละอย่างตามปรากฏการณ์ของสังคมดังนี้ คือ

ลำดับที่ ความสำคัญ	ปี พ.ศ. 2531 - 2532	ปี พ.ศ. 2533 - 2534	ปี พ.ศ. 2535 - 2536
1	- พ.ร.บ. 2530	- ศีลธรรมและวัฒนธรรม	- รูปแบบและเนื้อหา ของแต่ละกลุ่ม
2	- คำสั่งกองบัญชาการ	- พ.ร.บ. 2530	- ศีลธรรมและวัฒนธรรม
3	- ศีลธรรมและวัฒนธรรม	- รูปแบบและเนื้อหา	- คำสั่งกองบัญชาการ
4	- รูปแบบและเนื้อหา	- คำสั่งกองบัญชาการ	- พ.ร.บ. 2530
5	- อัตวิสัย	- ความสงบเรียบร้อย	- ความสงบเรียบร้อย
6	-	-	- การเมืองการปกครอง

ตาราง 5 การใช้หลักเกณฑ์การตรวจพิจารณาของเจ้าพนักงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 - 2536

ในการตรวจพิจารณานั้น เจ้าพนักงานจะพิจารณาเนื้อเรื่องย่อ และบทพากย์ที่แนบมาพร้อมสำเนา เทปต้นฉบับ 2 สำเนา ครั้งแรกจะตรวจดูชื่อเรื่องกับสมุดทะเบียนควบคุม ถ้าซ้ำกับชื่อที่เคยมีการยื่นขอ ตรวจแล้ว จะต้องเปลี่ยนชื่อเรื่องก่อน บางครั้งผู้ยื่นคำขอจะขอตรวจสอบก่อนได้ด้วยตนเอง

หลังจากที่ไม่มีปัญหาเรื่องชื่อเรื่องแล้ว เจ้าพนักงานผู้ตรวจพิจารณาจะอ่านเนื้อเรื่องย่อและตรวจดู บทพากย์อย่างคร่าวๆ จากภาพยนตร์ที่ยื่นประกอบมากับวีดีโอเทป แต่ในขณะที่ทำการตรวจจริงๆ ขณะที่คู่วิดีโออยู่ก็จะยึดตามเนื้อหาและบทพากย์ในภาพยนตร์มากกว่า

เจ้าพนักงานผู้ตรวจต้องทำการตรวจสอบทุกเรื่อง ทุกม้วนที่ส่งมา เรื่องใดที่ตรวจสอบแล้ว ผู้ตรวจ จะต้องให้เลขหมายหรือเลขรหัสประจำม้วน พร้อมทั้งลายเซ็นกำกับ ให้ตรงกับในสมุดทะเบียนที่รับเรื่อง ไว้ ลายเซ็นหรือลายมือชื่อของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ทำการตรวจสอบ เท่ากับเป็นหลักฐานให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้น ต้องรับผิดชอบ และถือว่าเป็นความผิดทางวินัยของข้าราชการตำรวจ ถ้าหากเซ็นชื่อกำกับ ไปโดยพลละเลยที่จะตรวจพิจารณาจริงในทางปฏิบัติ

หากภาพยนตร์วีดีโอเรื่องใด ผ่านหลักเกณฑ์พิจารณา ตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว ทางเจ้าหน้าที่ ตำรวจผู้ตรวจจะทำรายงานการตรวจสอบภายใต้ชื่อเรื่องว่า "แจ้งการตรวจพิจารณาและให้ความเห็นชอบ ในเทปหรือวัสดุโทรทัศน์" ถึง "นายทะเบียนประจำจังหวัดทุกจังหวัด" รวมทั้งลงรหัสประจำม้วน พร้อมทั้งระบุจำนวนที่จะอัดสำเนาเพิ่มด้วยว่าเท่าไร ตัวอย่างเช่น

การตรวจภาพยนตร์จีนเรื่อง "นักเลงพันเหลี่ยม" (Money Influence) ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบ แล้ว เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2535 เจ้าพนักงานผู้ตรวจอนุญาตให้แพร่ภาพและเสียงได้ รหัส ประจำม้วน คือ กท. 0168/35 (เลข 35 หมายถึง ปี พ.ศ.) ได้ชำระค่าธรรมเนียม (ม้วนละ 100 บาท) ตามใบเสร็จรับเงินเล่มที่ 3389 เลขที่ 11 จำนวนที่อัดสำเนาเพิ่ม 10,000 ม้วน ผู้ตรวจพิจารณาให้ความเห็นชอบ ในเทปหรือวัสดุโทรทัศน์นั้น ต้องมีตำแหน่งรองสารวัตร คือ ยศร้อยตำรวจเอก และจะต้องเป็นผู้เซ็นชื่อกำกับบนขอบสันเทปด้านข้างทั้ง 2 สำเนา พร้อมทั้งประทับตราลาย คำว่า "อนุญาต กรุงเทพมหานคร" ไว้ด้วย (ดูในภาคผนวก ค)

ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการตรวจภาพยนตร์วีดีโอแต่ละเรื่องนั้น ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ คือ ให้เสร็จสิ้นภายใน 30 วัน นับแต่วันทำการยื่นเรื่องขอตรวจ แต่เจ้าพนักงานจะตรวจเสร็จจริง ภายใน 7 วัน เนื่องจากมีภาพยนตร์วีดีโอมาขอรับการตรวจน้อยในช่วงระยะเวลานั้น

ถ้าหากเนื้อหาภาพยนตร์วีดีโอเรื่องที่ตรวจนั้นเข้าข่ายเห็นสมควรไม่ให้ทำการเผยแพร่เจ้าพนักงาน จะบันทึกในใบแจ้งผลการตรวจ และยึดม้วนเทปไว้ หรือหากเรื่องใดมีเนื้อหาและบทพากย์บางตอนไม่ เหมาะสม ก็จะบันทึกให้แก้ไขหรือตัดเนื้อหาตอนนั้นๆ ออก ส่วนบทพากย์ถ้าไม่เหมาะสม เจ้าพนักงาน ผู้ตรวจจะใช้เครื่องลบเสียง หรือคัดลอกออก พร้อมทั้งทำบันทึกแจ้งผู้ยื่นคำขอตรวจทราบต่อไป

จากคำสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับเจ้าพนักงานผู้ตรวจสอบท่านหนึ่ง กล่าวว่า

"หากเรื่องใดมีปัญหา คือแย้งทั้งเรื่อง ทางเราจะเรียกเขามาถอนเรื่อง นำหนังสือกลับคืนไปไม่ต้อง ตรวจ เพราะถ้าตรวจไม่ผ่านทั้งเรื่อง ต้องทำบันทึกเสนอหลายชั้นตอนไปถึงกระทรวงมหาดไทย ทาง บริษัทจะมีปัญหากระทบด้วย เรื่องที่เราตรวจแล้วเขาจะแก้ไขหรือไม่ เราไม่มีหน้าที่ไปติดตามผลหลังจากตรวจสอบเสร็จแล้ว"

ดังนั้นผู้ยื่นคำขอตรวจภาพยนตร์วีดีโอ อาจจะไปแก้ไขหรือไม่แก้ไขก็ได้เพราะเจ้าพนักงาน ผู้ตรวจ ไม่มีอำนาจตามไปกำกับดูแล ส่วนการจับกุมวีดีโอผิดกฎหมาย เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ฝ่ายตรวจจับไม่ใช่ฝ่ายตรวจสอบแต่อย่างใด

การบันทึกข้อความและเครื่องหมาย

ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฯ พ.ศ. 2530 ได้ระบุไว้ดังนี้ว่า

"ผู้ได้รับอนุญาตประกอบกิจการธุรกิจวีดีโอ และมีในครอบครองเพื่อจำหน่ายหรือให้เช่า ต้องนำภาพยนตร์วีดีโอมาให้เจ้าพนักงานที่ได้รับแต่งตั้งตรวจสอบ เพื่อประทับตราและ ลงหมายเลขรหัส" (มาตรา 10)

"ให้ส่งมอบสำเนาเทปหรือวัสดุโทรทัศน์ในครอบครอง ให้เจ้าพนักงานทำการตรวจ
จำนวน 2 สำเนา และเมื่อตรวจสอบเสร็จแล้วผู้ตรวจจะให้หมายเลขรหัส
และประทับตราไว้ทั้ง 2 สำเนา ส่งคืนให้ผู้ยื่นคำขอหนึ่งสำเนา
และเก็บรักษาไว้ตรวจสอบหนึ่งสำเนา" (มาตรา 11)

ในกระบวนการดังกล่าว เมื่อบริษัทหรือศูนย์จำหน่ายได้ซื้อลิขสิทธิ์ภาพยนตร์วีดิโอเรื่องใดเรื่อง
หนึ่งเรียบร้อยแล้ว ก่อนจะนำไปขอรับการตรวจสอบ ต้องกำหนดบทพากย์ภาษาไทยลงในเทปพร้อมทั้ง
ส่งบทพากย์ภาษาไทยและเนื้อเรื่องย่อให้ผู้ตรวจด้วย

ลักษณะของตราและเครื่องหมายที่ใช้ในการตรวจสอบ ตามที่กำหนดไว้มี 2 ลักษณะคือ

1. ตราขนาดเล็ก ขนาดกว้าง 1 เซนติเมตร ยาว 2 เซนติเมตร มีลักษณะเป็นรูปวงรี ภายใน
มีข้อความด้านบนว่า "อนุญาต" ด้านล่างคำว่า "กรุงเทพฯ" ส่วนด้านล่างขวามือนอกวงรีมีเครื่องหมาย
ของกรมตำรวจ กำกับด้วยลายเซ็นของเจ้าพนักงานผู้ตรวจรวมทั้งรหัสประจำม้วน และคำว่า "กทม. / ปี
พ.ศ." อีกด้วย (ดูตัวอย่างตราขนาดเล็กในภาคผนวก ค)

การประทับตราข้างนี้ จะประทับลงบนตำแหน่งสันเทปที่ผ่านการตรวจสอบแล้วทั้ง 2 สำเนา

2. ตราขนาดใหญ่ ขนาดกว้าง 10 เซนติเมตร ยาว 16 เซนติเมตร มีลักษณะเป็นรูปวงรีเหมือน
แบบแรกทุกประการ แต่เจ้าพนักงานผู้ตรวจจะใช้เครื่องอัด หรือบันทึกเครื่องหมายนี้ลงในเนื้อหา
ภาพยนตร์วีดิโอที่ผ่านการตรวจแล้ว 3 ตอน คือ ตอนต้นเรื่อง ตอนกลางเรื่อง และตอนจบเรื่อง วิธีการ
ถ่ายคือใช้กล้องถ่ายเทปให้เข้าไปปรากฏในภาพยนตร์ขณะที่กำลังตรวจสอบ ภาพตราขนาดใหญ่นี้จะ
ปรากฏให้เห็นชัดเจนพร้อมกับการแพร่ภาพ (ดูตัวอย่างภาพยนตร์วีดิโอที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว)

ดังนั้น ภาพยนตร์วีดิโอที่ถูกกฎหมายจะมีข้อแตกต่างจากภาพยนตร์วีดิโอเถื่อน ในลักษณะที่
ปรากฏชัดเจน คือสังเกตได้จากตราทั้ง 2 ขนาด ซึ่งปรากฏซ้อนอยู่บนภาพยนตร์ที่ฉายให้เห็นได้ชัดเจน
ซึ่งผู้บริโภคหรือผู้เช่าโดยทั่วไปจะสามารถตรวจสอบด้วยสายตาตนเองได้

ลักษณะของตราขายที่เจ้าพนักงานใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่ปัจจุบันจะเป็นรูปวงรี ขนาด 1.5 เซนติเมตร ภายในวงรีนั้นจะบรรจุอักษรคำว่า "อนุญาต" ไว้ด้านบน คำว่า "กรุงเทพ" ไว้ด้านล่าง ภายนอกวงรีด้านล่างข้างขวา จะเป็นเครื่องหมายโล่เงินและดาบ อันเป็นเครื่องหมายของกรมตำรวจ ประทับไว้ด้วย ด้านล่างเครื่องหมายและวงรีให้เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบเซ็นชื่อกำกับ ถัดลายเซ็นลงไปอีก บรรทัดจะเป็นชื่อและนามสกุลพร้อมยศของนายตำรวจผู้ตรวจสอบประทับกำกับไว้ด้วย ให้เหมือนกันทั้ง 2 สำเนาที่นำมาตรวจ ส่วนม้วนที่เป็นสำเนาอีกเพิ่มอีก 10,000 ม้วน หรือแล้วแต่จำนวนที่ต้องการอัดเพิ่ม เจ้าของเรื่องต้องนำเฉพาะสติ๊กเกอร์ชื่อเรื่องมาขอรับการประทับตราขายและลายเซ็น ซึ่งลายเซ็นเหล่านี้โอนูโลมให้เป็นลายเซ็นตราขายได้ ผิดกับ 2 ม้วนแรกที่นำมาตรวจ ต้องเป็นลายมือชื่อจริง ไม่ใช่ลายเซ็นตราขาย

ดังตัวอย่างการประทับตราลงบนแถบสติ๊กเกอร์ ก่อนนำไปติดบนขอบด้านข้างภาพยนตร์วีดีโอที่ขออัดสำเนาเพิ่มดังนี้

จากตัวอย่าง ภายในกรอบสี่เหลี่ยมเล็ก บรรจุคำว่า "ลงชื่อผู้รับรอง" จะมีลายเซ็นของผู้รับรองการอัดสำเนาเพิ่ม หลังจากการนำ 2 ม้วนต้นแบบมาขอรับการตรวจสอบแล้ว

ในการประทับตราขายนี้ จะใช้น้ำหมึกที่มีส่วนผสมพิเศษ ไม่ลบเมื่อถูกน้ำ ตราขายนี้เมื่อแรกใช้สติ๊กเกอร์ตัวนูนสีทอง ได้เปลี่ยนมาใช้ตราขายเมื่อ พ.ศ. 2534 เพราะมีการปลอมตราสติ๊กเกอร์มาก ในตราขายใหม่นี้ จะมีลายเซ็นผู้ตรวจพิจารณากำกับอยู่ด้วย และจะมีสมุดทะเบียนคุมกำกับไว้ โดยการนำสติ๊กเกอร์ชื่อเรื่องปิดผนึกไว้ในสมุดทะเบียนด้วย พร้อมทั้งบันทึกจำนวนม้วนที่ขออัดสำเนาเพิ่มในแต่ละวัน ดูจากบันทึกจะพบว่ามีจำนวนวันละประมาณ 10 เรื่อง

ส่วนเรื่องการเก็บรักษาตราขาย ได้มีคำสั่งให้มีผู้รับผิดชอบ มีการควบคุมเวลาการเบิกไปใช้ในเวลาราชการ เฉพาะวันศุกร์จะเก็บตราขายเร็วขึ้นประมาณ 15.30 น.

ส่วนข้อความที่ปรากฏในภาพยนตร์วิดีโอว่า "เทพหรือวัสดุโทรทัศน์เรื่องนี้ได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากเจ้าพนักงานผู้ตรวจแล้ว ห้ามผู้ใดทำซ้ำหรือลอกเลียนแบบ มิฉะนั้นจะมีความผิดตามกฎหมาย" เป็นข้อความที่บริษัทได้เขียนขึ้นเองและใส่ไว้ก่อนนำมาส่งให้ตรวจสอบเพื่ออ้างอิงถึงการเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ไม่เกี่ยวข้องกับผู้ตรวจสอบแต่อย่างใด

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ภาพยนตร์วิดีโอที่ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบจากเจ้าพนักงานเรียบร้อยแล้วจะประกอบด้วยเครื่องหมายโดยสรุปดังนี้ คือ:-

1. เครื่องหมายตราช่างที่สันเทพด้านข้าง และรหัสประจำม้วนตรงกับบันทึกทะเบียนของเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบ
2. เครื่องหมายในเนื้อเรื่องของภาพยนตร์วิดีโอ 3 ตอน คือ ตอนต้น ตอนกลาง และตอนจบเรื่อง

กรรมการผู้ตรวจพิจารณา

ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งกรรมการตรวจพิจารณาได้โดยหลักการแล้ว มีดังต่อไปนี้

1. ผู้บังคับการกองทะเบียน
2. รองผู้บังคับการกองทะเบียน
3. ผู้กำกับการในสังกัดกองทะเบียน
4. รองผู้กำกับการในสังกัดกองทะเบียน
5. สารวัตรและรองสารวัตรในสังกัดกองกำกับการ 3 กองทะเบียน
6. ผู้แทนกองวิจัยและวางแผนกรมตำรวจ
7. ผู้แทนกองตำรวจสันติบาล กรมตำรวจ
8. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ
9. ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย
10. ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ
11. ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี
12. ผู้แทนกระทรวงกลาโหม

แหล่งข้อมูล พระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทพและวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ. 2530

(ผู้แทนข้อ 6 ถึงข้อ 12 จะได้รับเชิญให้มาทำหน้าที่ตรวจสอบเฉพาะเรื่องที่ไม่ผ่านการพิจารณา และผู้ยื่นคำขออุทธรณ์ให้ตรวจสอบใหม่ แต่ในความเป็นจริง คณะกรรมการเหล่านี้ไม่เคยมาปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ตรวจสอบแต่อย่างใด)

ดังนั้นปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ตรวจพิจารณาจะประกอบด้วยเจ้าพนักงานจากกองกำกับการ 3 เป็นกรรมการ 3 ท่าน โดยจะมีกรรมการเฉพาะหมายเลข 4 และ 5 เท่านั้น และเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งหมด ซึ่งอยู่ในตำแหน่งรองผู้กำกับ 1 ท่าน และรองสารวัตรอีก 2 ท่าน ในแต่ละวันที่ตรวจจะมีกรรมการทั้งหมด 5 ชุดๆ ละ 3 คน เพราะมีห้องปฏิบัติการที่ใช้อยู่เพียง 5 ห้อง รวมเป็นกรรมการในแต่ละวัน 15 ท่าน กรรมการแต่ละชุดจะตรวจวันละ 2 เรื่อง รวมทั้งหมด 10 เรื่องต่อหนึ่งวัน ในหนึ่งเดือนตรวจได้ประมาณ 200 เรื่อง ซึ่งถ้าเรื่องใดเกิดมีปัญหาในการตรวจพิจารณา ก็จะให้ผู้ที่มีตำแหน่งยศสูงกว่า คือ ตำแหน่งพันตำรวจโทช่วยเป็นกรรมการชี้ขาด

ห้องตรวจพิจารณาที่	จำนวนกรรมการ	จำนวนเรื่องต่อวัน	จำนวนเรื่องต่อเดือน
1	3	2	40
2	3	2	40
3	3	2	40
4	3	2	40
5	3	2	40
รวม	15	10	200

ตาราง 6 กรรมการผู้ตรวจและจำนวนเรื่องในแต่ละเดือน
แหล่งข้อมูล แผนกควบคุมทะเบียนและวัสดุโทรทัศน์

จากแผนภูมิดังกล่าวจะเห็นได้ว่าจำนวนกรรมการผู้ตรวจมีเพียง 15 คนต่อวันเท่านั้น ดังนั้นเรื่องที่สามารถตรวจได้ คือ 10 เรื่องต่อวันและใน 1 เดือนสามารถตรวจสอบได้ประมาณ 200 เรื่อง ถึงแม้

ตามกฎหมายจะกำหนดระยะเวลาการตรวจให้เสร็จสิ้นภายใน 30 วัน แต่เจ้าพนักงานผู้ตรวจก็สามารถตรวจให้เสร็จสิ้นได้ภายใน 1 สัปดาห์

สำหรับในการปฏิบัติจริงแล้ว กรรมการผู้ตรวจสอบที่ประจำอยู่ในแต่ละห้อง มักจะมีเพียง 1-2 ท่านเท่านั้น บางห้องเหลือเพียง 1 ท่าน แต่ภายหลังจากตรวจสอบเสร็จแล้วจะต้องลงชื่อให้ครบหมดทั้ง 3 ท่าน ส่วนจำนวนเรื่องในแต่ละวันนั้นอาจจะมีมากกว่า 10 เรื่องก็ได้ ขึ้นอยู่กับจำนวนเทพที่มีผู้มายื่นขอให้ตรวจพิจารณาในแต่ละเดือน

ส่วนลักษณะทางกายภาพของห้องตรวจพิจารณามีสภาพการณ์ทั่วไปดังต่อไปนี้

ลักษณะทางกายภาพของห้องปฏิบัติการตรวจพิจารณา

ห้องตรวจพิจารณาสร้างโดยกองพลาธิการตามงบประมาณของกรมตำรวจ มีห้องตรวจทั้งหมด 10 ห้อง แต่ได้ใช้ปฏิบัติการเพียง 5 ห้อง ทุกห้องติดแอร์ ห้องตรวจพิจารณาจะอยู่อาคารชั้น 2 ของแผนกควบคุมเทพและวัสดุโทรทัศน์ ทุกห้องจะมีป้ายเขียนหน้าห้องว่า "ห้องตรวจพิจารณา เฉพาะกรรมการ" เรียงติดต่อกันด้านซ้ายมือ จากห้อง 1 ถึงห้อง 10 ขนาดแต่ละห้องกว้าง 3 เมตร ยาว 4 เมตร ห้องเก็บเทพและวัสดุโทรทัศน์ที่ผ่านการตรวจแล้วใช้ห้องหมายเลข 13 ห้องหมายเลข 11 และ 12 เป็นห้องเก็บเอกสารต่างๆ แต่ละห้องที่ใช้ตรวจพิจารณาประกอบด้วย

- แอร์คอนดิชั่น 1 เครื่อง
- โต๊ะทำงาน
- เก้าอี้นั่ง 3 ตัว สำหรับผู้ตรวจ 3 ท่าน
- เครื่องเล่นเทปโทรทัศน์ระบบสีวีเอชเอส 1 เครื่อง
- เครื่องบันทึกและตัดต่อเทปโทรทัศน์ 1 เครื่อง
- เครื่องควบคุมการตัดต่อ 1 เครื่อง
- เครื่องทำเทคนิคและซ่อนตัวหนังสือและกล้องถ่าย 1 เครื่อง
- มอนิเตอร์ 1 เครื่อง

เฉพาะห้องหมายเลข 13 เรียกว่า ห้องเก็บเทปและวัสดุโทรทัศน์ ภายในจะมีชั้นเทปวางเรียงกันเป็นแถว เป็นชั้นเหล็กและชั้นไม้ แต่ละแถวจัดเป็นชั้นเก็บเทปที่หนาแน่น มีเอกสารต่างๆ กองรวมไว้ด้านซ้ายมือ มีโต๊ะทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 ตัว และมีเจ้าหน้าที่ตำรวจนั่งทำงานประจำ ปัญหาที่พบคือ จำนวนเทปทั้งหมดตั้งแต่เริ่มตรวจจนถึงปัจจุบัน เริ่มมีการชำรุดทั้งภาพและเสียงเลื่อนรางลง เป็นปัญหาที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะขออนุมัติทำลาย แต่ติดขัดที่ไม่มีระบุในกฎหมายให้ทำลายได้ เพียงแต่ระบุให้เก็บสำเนาไว้ 1 ม้วน และยึดเทปที่ตรวจไม่ผ่านเก็บไว้ ไม่ได้ระบุชัดเจนว่าจะให้ทำลายได้หรือไม่

จากประเด็นปัญหานี้ช่วยชี้ให้เห็นว่า ยังไม่มีมาตรการที่ดีเพียงพอในขั้นสุดท้าย คือ ขั้นตอนการเก็บรักษา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เช่นเดียวกับขั้นตอนอื่นๆ ที่ต้องเก็บหลักฐานไว้เป็นข้อต่อรองทางกฎหมายนั่นเอง

จากการสังเกตการณ์สภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยทั่วไป รวมทั้งสังเกตถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าพนักงานผู้ตรวจ และผู้มาขอยื่นใบขอตรวจ (ใบ ทท. 7) ผู้วิจัยได้พบปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวก (Active interaction) คือ มีลักษณะอะลุ้มอะล่วย พุดคุยกันได้ เจ้าพนักงานผู้ตรวจและเจ้าพนักงานผู้รับเรื่องขอตรวจส่วนมากจะมีอารมณ์ดี ให้ความเป็นกันเอง

การสังเกตการปฏิบัติงาน พบว่ามีการปฏิบัติงานอย่างเจียบๆ สภาพทางกายภาพของสถานที่ทำงานไม่มีคนพลุกพล่าน มีผู้ยื่นคำร้องขอตรวจและขอใบอนุญาตแต่ละวันมีปริมาณน้อย ส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจจะปฏิบัติงานกระจัดกระจายตามส่วนต่างๆ ในจำนวนที่ไม่หนาแน่น

ภายในห้องตรวจพิจารณาจะมีการปฏิบัติงานอย่างเจียบๆ โดยเฉลี่ยแล้วภาพยนตร์วีดีโอแต่ละม้วน จะใช้เวลาฉายประมาณ 90 นาที บางเรื่องม้วนเดียวจบ ในบางครั้งได้พบว่า เจ้าพนักงานผู้ตรวจไม่เพียงแต่มีความรู้สึกเบื่อหน่ายงานที่จำเจซ้ำซาก หากแต่ยังมีเรื่องราวที่อยู่เบื้องหลังบางประการที่ค่อนข้างจะมีความละเอียดอ่อนอย่างมากจนไม่สามารถจะศึกษาหาคำตอบได้ภายในช่วงระยะเวลาที่ทำวิจัยครั้งนี้

หากเนื้อหาและบทพากย์ หรือตอนหนึ่งตอนใดของภาพยนตร์วีดีโอเรื่องนั้นไม่ผ่านเกณฑ์การตรวจพิจารณา เจ้าพนักงานผู้ตรวจจะบันทึกในใบแจ้งผลการตรวจสอบและเรียกให้ผู้นำขอตรวจนำกลับไปแก้ไข โดยผู้วิจัยจะได้อธิบายลักษณะภาพยนตร์วีดีโอที่ไม่ผ่านเกณฑ์การตรวจ และวิธีการปฏิบัติของเจ้าพนักงานในลำดับต่อไป

ประเภทของวีดีโอที่มาขอตรวจ

ในการแยกประเภทของภาพยนตร์วีดีโอที่นำมาขอรับการตรวจสอบนั้นมีทั้งหมด 10 ประเภท ดังแสดงให้เห็นชัดเจนตามตาราง

ประเภท	ตัวอย่างเรื่อง
1. ต่อสู้, บู้ *	เจ้าพ่อ, มาเฟีย, สายลับ
2. ชีวิต	ธรรมิกันแสง
3. ตลก **	โน้ตเจริญยิ้ม, ตลกสี่ดาว
4. สืบสวน	พิสวาสฟ่วงความตาย
5. คืบค้น	ป่าช้าผีดิบไม่มีวันตาย
6. ฆาตกรรม	ภัยซิดโคถ้อยยาไว้ใจผู้หญิง
7. ไสยศาสตร์	ท่านขุนน้อยๆ, แม่มดหมอผี, วิญญาณอาฆาต
8. สารคดี	แอบดูเป็นแอบดูตาย
9. การ์ตูน	เรื่องสั้น, วอลท์ดิสนีย์
10. เพลง ***	คาราโอเกะ, ภาพยนตร์เพลง

แหล่งที่มา : แผนกตรวจพิจารณาภาพยนตร์วีดีโอ

ตาราง 7 ประเภทของภาพยนตร์วีดีโอที่นำมาขอรับการตรวจพิจารณา

* ภาพยนตร์วีดีโอที่เกี่ยวกับเรื่องราวการต่อสู้หรือบู๊แบบสุดๆ จะถูกนำมาขอรับการตรวจพิจารณา
มากเป็นอันดับหนึ่ง แต่เรื่องราวในลักษณะของลามกอนาจารจะสอดแทรกได้ทุกเรื่อง

** ประเภทของภาพยนตร์วีดีโอตลกนั้นจะไม่มีภาพอนาจาร แต่มักจะมีคำพูดส่อไปในทาง

อนาจารเกี่ยวกับเรื่องเพศเป็นส่วนมาก ผู้ตรวจจึงใช้วิธีการดูเสียงไม่ให้แพรวภาพจึงทำให้ผู้ชมสูญเสียอรรถรสไปบ้างเพราะฟังไม่รู้เรื่อง

*** ส่วนภาพยนตร์เพลงคาราโอเกะในปัจจุบัน ปรากฏว่ามีการแสดงท่าทางในทางยั่วยวนเชิญชวนทางค่านิยมเพศมากขึ้น จึงได้มีการกวัดขั้นจับกุมเทพคาราโอเกะลามกมากขึ้น (ดูในภาคผนวก ข)

ลักษณะภาพยนตร์วิดีโอที่ไม่ผ่านเกณฑ์การตรวจพิจารณา

จากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่งานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบท่านหนึ่ง ได้กล่าวถึงภาพยนตร์วิดีโอที่ไม่ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบว่า

"มักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับรูปแบบที่ปรากฏชัดเจนแก่สายตาว่ามีลักษณะเข้าข่ายข่มขืนกามารมณ์ หรือลามกอนาจาร ทางเราจะเรียกเขามาขมกเล็กเรื่องขอตรวจ นำม้วนเทปกลับคืนไป เพื่อสะดวกทางเราไม่ต้องทำเรื่องรายงานเสนอหลายขั้นตอนและเพื่อชื่อเสียงของบริษัทด้วย เพราะรู้จักเห็นหน้าคุ้นเคยกัน แต่ก็ได้กำชับให้เขานำไปแก้ไขเสียให้ถูกต้อง หรือเปลี่ยนชื่อเรื่องเสียใหม่ หรือตัดคอนลามกอนาจารนั้นออกไปเลย"

จากกรณีดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะรักษาน้ำใจในการติดต่อสัมพันธ์กันกับทางบริษัท มีวิดีโอหลายเรื่องที่เขาเห็นว่าขอให้นำไปแก้ไขแต่ไม่ได้นำกลับมาให้ตรวจสอบใหม่แต่อย่างใด

จากการสัมภาษณ์ พันตำรวจเอกวิชอบ พลอดกภัย เกี่ยวกับภาพยนตร์วิดีโอที่ไม่ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบ ได้กล่าวดังนี้

"ภาพยนตร์วิดีโอที่ไม่ผ่านเกณฑ์ในปัจจุบัน มีประเภทเดียว คือ ลามกอนาจาร ปัจจุบันมีคำสั่งให้กวัดขั้นตรวจจับภาพยนตร์ประเภทนี้ให้มาก แต่มีจำนวนมากที่เราไม่สามารถจับกุมให้หมดสิ้นได้ เพราะส่วนมากจะเป็นวิดีโอส่วนตัวที่ซื้อหามาจากต่างประเทศ หรือถ่ายทำเองไว้ดูเป็นการส่วนตัว เขาจะไปถ่ายทำอะไรที่ไหนกันก็ได้โดยสะดวกไม่ต้องขออนุญาต เพราะมีเครื่องถ่ายเป็นส่วนตัว หรือบางที่ถ่ายกันเองแล้วตัดต่อทำขายเป็นภาพยนตร์โป๊ๆ เปลือยๆ ไว้ใช้ดูเพื่อความบันเทิงในบ้านส่วนตัว แม้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะกวัดขั้นตรวจจับตลอดเวลา แต่ก็ไม่มีวันหมด เพราะบางคนก็ชอบ"

ตัวอย่างภาพยนตร์วิดีโอที่ไม่ผ่านการตรวจพิจารณา ในปี พ.ศ. 2535

ในการศึกษาวิจัยพบว่า ภาพยนตร์วิดีโอ เรื่องที่ไม่ผ่านนี้ เป็นภาพยนตร์ที่ซื้อเข้ามาจากประเทศ สวีเดน จัดอยู่ในประเภทภาพยนตร์ต้องห้าม เข้าข่ายลามกอนาจาร แต่ไม่ใช่วิดีโอเถื่อนเพราะได้นำมา ส่งมอบให้คณะกรรมการตรวจแล้ว และคณะกรรมการผู้ตรวจทั้ง 3 ท่าน ได้ลงมติเห็นพ้องต้องกันว่า ไม่ผ่านทั้งเรื่อง พร้อมทั้งยึดสำเนาเทปภาพยนตร์เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานทั้ง 2 สำเนา โดยไม่คืนให้ผู้มา ยื่นคำขอตรวจ

ขั้นตอนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหลังจากยึดเทปไว้แล้ว ได้รายงานเสนอผู้บังคับบัญชา ตามลำดับชั้น พร้อมทั้งรายงานความเห็นและแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบตามลำดับต่อไป ผู้วิจัยได้ศึกษา ตัวอย่างของภาพยนตร์วิดีโอ ที่มีรูปแบบและเนื้อหาไม่เหมาะสม จากเรื่องที่มาขอตรวจสอบทั้งหมด 3,404 เรื่อง ตลอดปี พ.ศ. 2535 และมีเพียง 1 เรื่องที่เข้าข่ายลามกอนาจาร คือ เรื่อง ซัวร์กพิลึกโลก ผู้นำมาขอรับการตรวจได้พากย์เสียงภาษาไทยแล้ว แต่เนื้อเรื่องไม่ติดต่อกัน

ตัวอย่างของภาพยนตร์วิดีโอในเรื่อง ซัวร์กพิลึกโลก นี้ คณะกรรมการผู้ตรวจพิจารณาได้รายงาน ลักษณะของภาพยนตร์ ดังปรากฏข้อความดังนี้ คือ

"ภาพยนตร์เรื่อง ซัวร์กพิลึกโลก มีเนื้อเรื่องในแนวคิดศีลธรรม กระทำการอนาจาร แสดงภาพ การร่วมเพศ กระทำชำเราต่อสัตว์ ตลอดจนบทพากย์ซึ่งกล่าววาจาในทางเชิดชวนหญิงให้มีการร่วมเพศ กับตน เป็นชู้กับภรรยาผู้อื่น และคำพูดซึ่งเกี่ยวกับเรื่องทางเพศตลอดทั้งเรื่อง ซึ่งมีภาพอนาจาร รวมถึง 12 ฉาก ดังนี้

1. ภาพชายนอนเปลือยกายท่อนล่างแยกขาออก โดยมีหญิงเปลือยท่อนล่างยืนอยู่ระหว่างขาชาย
2. ภาพชายเอาหนังสือซึ่งมีภาพแสดงการร่วมเพศให้หญิงดู
3. ชายวาดภาพเปลือยกายของหญิง ในภาพชายใช้มือจับนมหญิงเปลือยกาย
4. ชายใช้เท้าถีบภรรยา และใช้เท้าเตะ
5. ภาพหญิงนอนดูหนังสือซึ่งมีภาพแสดงการร่วมเพศ

6. ภาพการเปลี่ยนอวัยวะเพศชาย เป็นอวัยวะเพศของสัตว์ (ม้า) ใใส่แทนของคน
7. ชายลักลอบเป็นชู้กับภรรยาผู้อื่น
8. ภาพหญิงเปิดหนังสือซึ่งมีภาพแสดงการร่วมเพศ
9. ภาพหญิงเปลือยกายหลายคนเดินไปมา
10. ภาพหญิงหลายคนใช้เครื่องมือทรมานชาย โดยใช้อวัยวะเพศชายและใช้มือจับอวัยวะเพศชาย
หักลง
11. ภาพหญิงหลายคนเปลือยกายช่วยกันจับชายเปลือยกายไปกระทำชำเราสัตว์ (ม้า)
12. ภาพหญิงเอามือจับอวัยวะเพศหญิงด้วยกัน และสอนให้หญิงใช้ปากอมสิ่งของเข้าออก
อีกทั้งยังมีข้อสังเกตว่าเทพฯ เรื่องดังกล่าวได้มีการตัดทอนภาพบางส่วนออก
จนทำให้เนื้อเรื่องปรากฏไม่ต่อเนื่องกัน

(ข้อมูล รายงานการตรวจพิจารณาเทพฯ ในภาคผนวก ง)

เมื่อตรวจพิจารณาเทพฯ ดังกล่าวทั้งเรื่องแล้ว เรื่องนี้ไม่มีเนื้อหาสาระในทางสร้างสรรค์ ตลอดทั้งเรื่องเน้นเกี่ยวกับการมีสัมพันธ์ทางเพศระหว่างหญิงกับชาย และมีการปิดบังภาพบางตอน โดยการตัดต่อภาพออกก่อนนำมาให้เจ้าพนักงานตรวจพิจารณา ทำให้เนื้อเรื่องไม่ต่อเนื่องกัน ซึ่งเมื่อหากผ่านการตรวจพิจารณาไปแล้ว เชื่อว่าจะต้องนำภาพมาทำการต่อเติมภายหลัง

ดังนั้น คณะกรรมการจึงขอรายงานความเห็นในการตรวจพิจารณาเทพหรือวัสดุโทรทัศน์ เรื่อง ชู้รักพิลึกโลก ว่าขัดต่อ พ.ร.บ. ควบคุมกิจการเทพและวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ. 2530 ตาม ม. 11 และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการตรวจพิจารณา และให้ความเห็นชอบในเทพ หรือวัสดุโทรทัศน์ พ.ศ. 2531 ข้อ 3(2), ข้อ 3(6) และข้อ 3(8) ตลอดจนเนื้อเรื่อง ภาพการแสดง และถ้อยคำไม่เหมาะสมหลายประการ จึงได้ห้ามเผยแพร่ภาพและเสียง พร้อมทั้งยึดสำเนาเทพหรือวัสดุโทรทัศน์ เรื่อง ชู้รักพิลึกโลก ไว้ที่ผู้ตรวจสอบสภาพรถยนต์กองกำกับการ 3 ท. เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานต่อไป พร้อมกันนี้ได้ส่งมอบสำเนาเทพฯ มาด้วยแล้ว จำนวน 2 สำเนา"

ตัวอย่างของภาพยนตร์วีดีโอเรื่อง *ซัวร์ฟิลิกโลก* นี้ เป็นหนังที่ถูกแบนทั้งเรื่อง และเจ้าพนักงานได้ยึดสำเนาทั้ง 2 เก็บไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งตลอดปี พ.ศ. 2535 มีภาพยนตร์วีดีโอทั้งหมด ที่มาขอตรวจ 3,404 เรื่อง แต่มีเรื่องที่ไม่ผ่านทั้งเรื่องเพียงเรื่องเดียวเท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีภาพยนตร์วีดีโออีก 4 เรื่อง ที่เจ้าของเรื่องมาขอถอนเรื่องก่อนทำการตรวจ เนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องลิขสิทธิ์ ได้แก่เรื่อง

1. หน่วยรบไฟพิฆาต
2. ท่องทะเลมหาภัย
3. บ้านนี้มีปัญหา
4. เจ้าหนูอัจฉริยะ

ส่วนภาพยนตร์วีดีโออีก 9 เรื่อง ที่มีเนื้อเรื่องบางตอนไม่เหมาะสมและผู้ตรวจสอบได้ทำบันทึกเกี่ยวกับเรื่องลามกอนาจารและขัดต่อศีลธรรมอันดี ผู้วิจัยได้อธิบายสรุปเป็นตารางเพื่อให้เห็นชัดเจนดังต่อไปนี้ คือ

อันดับที่	ชื่อเรื่อง	ประเทศ	ชื่อบริษัท	วันที่ตรวจสอบ
1	หัวใจร้อนเสน่ห้	จีน	วี อาร์ ซี	14 ก.พ. 35
2	เดชหมอบเทวดา	จีน	คิว เอฟ	2 มี.ค. 35
3	ชีวิตข้าใครอย่ายุ่ง	จีน	คิว เอฟ	31 มี.ค. 35
4	มันสิงอยู่ในโสม	จีน	คิว เอฟ	17 มิ.ย. 35
5	เปลวไฟในอารมณ์	จีน	คิว เอฟ	28 ส.ค. 35
6	สาว สาว สาว	จีน	เอส ที	15 ต.ค. 35
7	เมื่อตะวันลับฟ้า	จีน	คิว เอฟ	2 พ.ย. 35
8	ถ้ายอง 4 + 1	ไทย	เอส ที	4 พ.ย. 35
9	แม่หม้ายหมาดๆ จ้า	จีน	เจ เอส เค	11 ธ.ค. 35

ตาราง 8 ภาพยนตร์วีดีโอที่มีภาพ และเนื้อหาของเรื่องผิดศีลธรรมและวัฒนธรรมประเพณีอันดีของไทย ในปีพ.ศ. 2535

แหล่งข้อมูล แผนกควบคุมเทปและวัสดุโทรทัศน์หรือเรียกว่า "งานเซนเซอร์ภาพยนตร์วิดีโอ"

ในการตรวจพิจารณาภาพยนตร์วิดีโอ นั้น ตามกฎหมายได้กำหนดให้ภาพยนตร์วิดีโอที่ฉายเพื่อความบันเทิงทุกเรื่อง ต้องนำมาให้เจ้าพนักงานตรวจสอบ รวมทั้งภาพยนตร์วิดีโอที่ชาวต่างประเทศมาถ่ายทำเป็นภาพยนตร์สารคดีในประเทศไทยด้วย หากจะนำออกนอกประเทศต้องผ่านการตรวจพิจารณา ก่อนและต้องมาขออนุญาตนำออกจากกองทะเบียน จากข้อมูลพบว่ามี การตรวจสอบ และทำเรื่องขออนุญาตเพียง 3 รายเท่านั้น นับตั้งแต่เริ่มปฏิบัติหน้าที่จนถึงปัจจุบัน

ภาพยนตร์วิดีโอที่ยกเว้นไม่ต้องตรวจพิจารณา

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ภาพยนตร์วิดีโอที่ได้รับการยกเว้นตามพระราชบัญญัติฯ ไม่ต้องนำมาให้กองทะเบียนตรวจสอบมีอยู่ 3 ประเภท คือ

1. ภาพยนตร์วิดีโอ ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการในสถานศึกษานั้นๆ
2. ภาพยนตร์วิดีโอ ที่เกี่ยวกับการกีฬาทุกประเภท
3. ภาพยนตร์วิดีโอ ที่เกี่ยวกับการเสนอข่าวสารที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

แหล่งข้อมูล พระราชบัญญัติควบคุมกิจการเทปฯ

ภาพยนตร์วิดีโอทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าวครอบคลุมถึงภาพยนตร์วิดีโอที่ชาวต่างประเทศเข้ามาถ่ายทำในประเทศไทยด้วย ดังนั้นจึงสามารถนำออกนอกประเทศไทยได้โดยไม่ต้องผ่านการตรวจพิจารณาแต่อย่างใด

ในตอนต่อไปจะได้กล่าวถึงข้อมูลเกี่ยวกับการปราบปรามภาพยนตร์วิดีโอที่ผิดกฎหมาย อันเป็นอำนาจหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของงานในแผนกตรวจกิจการเทป และวัสดุโทรทัศน์ (งานด้านสายตรวจ)

งานปราบปรามภาพยนตร์วิดีโอผิดกฎหมาย

ภาพยนตร์วิดีโอผิดกฎหมาย หมายถึง

1. ภาพยนตร์วิดีโอที่ไม่จัดอยู่ใน 3 ประเภทที่ยกเว้นไม่ต้องนำมาขอรับการตรวจ
2. ภาพยนตร์วิดีโอที่ลักลอบอัดสำเนาจากภาพยนตร์วิดีโอที่มีลิขสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมาย
3. ภาพยนตร์วิดีโอที่เจ้าพนักงานผู้ตรวจสอบตีความว่าอยู่ในข่ายช่วยยุกามารมณ์ หรืออยู่ในข่ายลามกอนาจาร

ผู้ที่ครอบครองไว้ตามมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติได้กำหนดโทษ คือ จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

จากการศึกษาเกี่ยวกับด้านการปราบปราม พบว่ามีปัญหาอยู่บ้างเพราะทำงานไม่เป็นเวลาบางครั้งก็ต้องออกทำงานในเวลาตีคืน ทำให้เกิดปัญหาครอบครัว นอกจากนี้ยังมีปัญหายานพาหนะขาดแคลนอีกด้วย และการตรวจจับจะต้องมีการได้รับแจ้ง หรือร้องเรียนมาเสียก่อน

จากการสังเกตถึงวิธีการตรวจสอบ และค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยการซักถามเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ตรวจจับ และเจ้าหน้าที่หน่วยเฉพาะกิจ ซึ่งได้ชี้แจงว่า

"ก็จับตามที่ได้รับการร้องเรียนมาเสียก่อน ไม่ใช่ชี้แจงจับตามร้านย่อยต่างๆ ไป จะจับเฉพาะแหล่งใหญ่"

"รอพร้อมๆ กันก็ไป ตามที่สายสืบแจ้งมา ไปจับกันไม่มีเวลา ไม่ค่อยได้อยู่ที่ทำงาน ออกทำงานข้างนอกตลอด"

"เป็นความลับ นี้จะไปก็ไป จำนวนคนแล้วแต่จะมีคำสั่งแต่งตั้งแต่ละครั้ง"

จะเห็นได้ว่ายังมีการจับวิดีโอเถื่อนกันอยู่มากมาย เนื่องจากขั้นตอนหรือมาตรการของบท
กำหนดโทษยังมีช่องโหว่อยู่มากนั่นเอง

การปราบปรามวิดีโอเถื่อนเฉพาะในเขตกรุงเทพในรอบปี พ.ศ. 2535 ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวม
และนำมาสรุปแสดงให้เห็นชัดเจน ดังตารางต่อไปนี้

เดือน ม.ค. - ธ.ค. 2535	จำนวนผู้ต้องหา (ราย)	จำนวนของกลาง (ม้วน)
1	21	547
2	15	170
3	11	129
4	26	576
5	2	70
6	9	89
7	6	41
8	4	216
9	4	365
10	7	432
11	48	432
12	67	2517
	รวม	5,584

ตาราง 9 จำนวนวิดีโอเถื่อนในรอบปี พ.ศ. 2535

แหล่งข้อมูล หนังสือพิมพ์การเมือง คอลัมน์เจาะใจกองทะเบียน ฉบับวันที่ 8-14 มกราคม
2536

ก่อนที่จะมีการประกาศบังคับใช้ พระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้มีผู้กระทำความผิดแต่ละปีเป็นจำนวนน้อย ดังผลการจับกุมผู้กระทำความผิดมีวิธีโอเทลลามกอนาจารครอบครอง ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 287 เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ดังนี้

ปี พ.ศ. 2525 มีจำนวน 5 ราย

ปี พ.ศ. 2526 มีจำนวน 86 ราย

ปี พ.ศ. 2527 มีจำนวน 69 ราย (ข้อมูล : พระราชบัญญัติควบคุมเทศา)

จะเห็นได้ชัดเจนถึงข้อมูลที่แตกต่างกัน ก่อนและหลังการมีพระราชบัญญัติฯ พ.ศ. 2530 พบว่าการมีพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวประกาศใช้ กลับมีจำนวนผู้กระทำความผิดเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากได้มีคำสั่งของผู้มีอำนาจจากกระทรวงมหาดไทยเร่งรัดให้กวัดจับกุมเพื่อเป็นการสร้างภาพพจน์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าได้มีการปฏิบัติงานในเรื่องนี้อย่างจริงจังถึงขีดสุด จึงปรากฏเป็นข้อมูลตัวเลขว่ามีการกระทำความผิดดังกล่าวมากรายขึ้น

โดยสรุป ระเบียบกฎหมายต่างๆ ในการปฏิบัติที่องค์กรของรัฐได้วางรูปแบบไว้นั้นไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติฯ หรือกฎกระทรวงที่กำหนดระเบียบถือปฏิบัติสำหรับการตรวจพิจารณาภาพยนตร์วีดีโอ นั้น ผู้วิจัยได้นำมาประมวลกับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ในสถานการณ์จริงประกอบกับการซักถามอย่างไม่เป็นทางการเพื่อให้ได้ข้อมูลในระดับลึก หลังจากนั้นได้นำมาเทียบเคียงกับวิธีการที่เจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติจริงๆ ในแต่ละวัน พบว่า การทำงานของเจ้าพนักงานผู้ตรวจสอบนั้น มีลักษณะที่ค่อนข้างยืดหยุ่นจากระเบียบกฎหมายที่วางไว้อย่างมาก ดังจะได้อภิปรายข้อมูลรายละเอียดที่ได้จากการวิเคราะห์ในบทต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย